

Tak prevrat na Češkem bi pa ne ostal brez prevrata na Dunaji. Grof Taaffe bi seveda še ostal, ali njegova vlada bi se bistveno spremenila. Trdovratno se poslednji čas napoveduje, da bode v kratkem grof Hohenwart prestavljen v gospodsko zbornico in da ministri grof Falkenhaym, baron Pražak in grof Schönborn izstopijo iz ministerstva. Kdo ve, če te vesti niso v nekaki zvezi z najnovejšimi dogodki na Češkem.

Seveda vsa stvar bi se še dala poravnati, ko bi Mladočehi premenili svojo politiko in se zavezali s Staročehi in veleposestniki. Konservativni elementi pri vladi na Dunaji bi s tem dobili novo podporo, da bi se mogli ustaviti napredujočemu levičarskemu vplivu. Žal, da Mladočehi z ozirom na javno mnenje ne morejo lahko zasukniti svoje politike in politični voz bode torej drdral po tiru vedno bolj na levo stran.

Kaj da bode pomenjala taka prememba za Češko, o tem nas prepriča pogled na Moravsko. V tej deželi je celo razmeroma več Čehov nego Češkem, ali vendar imajo vso deželno upravo Nemci v rokah. V deželnem zboru se sklepajo zakoni naperjeni proti Čehom in v deželnem odboru odločujejo tudi Nemci. Ravno tako bode tudi na Češkem. Iz Prage in Dunaja bode brila po čeških pokrajinah močno nemška sapa.

Najžalostnejše pri tem bode pa to, da se tega nemškega jarma ne bodo mogli otresti. Položaj bode neugodnejši nego je bil pod Auerspergom. Tedaj je le s s krajnim pritiskom in z ne baš poštenimi sredstvi se držala nemška večina, sedaj bode pa imela trdno zaslombo v sporazumljeni mej srednjo stranko in liberalci. Koliko si že prizadevajo na Moravskem, da bi se znebili nemške večine v deželnem zboru, ali vsi napor Čehov pri volitvah so zastonj. Vidi se, da rešitve ne bode prej, da kaki posebni politični dogodki položaj premene.

Nova večina v deželnem zboru bi nadaljevala spravo. Razdeljevala bi okraje prav po svoji volji. Celo vrsto čeških občin bi vvrstila v nemško zaključeno ozemlje. Da bi v tem zaključenem ozemlju češka beseda ne imela nobene pravice, za to se bode že skrbelo. V zmislu zakona z dne 7. julija 1876. leta drž. zak. št. 72. bi na podlagi nove razdelitve okrajev že tako prestrojili deželnozborski volilni red, da bi Nemci še nekaj mandatov pridobili. Za premembo volilnega reda na podlagi tega zakona ni treba dvetretjinske večine.

Češki narod bode potem že spoznal, kako napak je imel, da je poslušal Mladočehe, ali tedaj bode prepozno. Pridobitve Staročehov bodo druga za drugo izgubljene. Pa ne le za Češko, temveč tudi na druge avstrijske kronovine bi take spremembe na Češkem napravile neugoden vpliv. Tudi na Slovenskem bi se ponemčevanje začelo s podvojenimi močmi. Kdo ve, če se ljubljanski gimnaziji in pa novomeška popolnoma ne ponemčijo, ko se na Dunaji še bolj utrdijo levičarji. Pri uradih bode se nemško uradovanje zopet bolj razširilo.

Kdo poreče, da rišemo prečrno. Mi želimo, da se motimo, ali žal, da politično vreme res nič dobrega ne

obeta. Le jedna stvar je, na katero mi stavimo svoje nade. Nemci niso tako jedini, kakor so bili nekdanj. Mej nemškimi nacijonalci, zjedinjeno levico in pa protisemiti je hud boj. Ta borba bi se pa povešala, ako se Nemcem politični položaj izboljša. To domače nasprotje bi utegnilo zopet pokončati nemško moč in Slovani se zopet povzdignemo. Nove skušnje bodo pa pač tudi nas Slovane spametovale, da le v slogi kaj dosežemo, da vsaka bodi še tako odločna in radikalna politika, če nas cepi in mej drugim plemstvo odganja od naroda, nas avstrijske Slovane vede le v pogubo.

Politični pregled.

Položaj. — Govori se, da je stališče konservativnima ministroma Schönbornu in Falkenhaynu že jako omajano. Jeseni bodeta najbrž odstopila in v ministerstvo prideta dva moža, ki ne bodeta posebno Slovanom naklonjena. To vse je posledica levičarskega vpliva. Levica za svoje usluge vladi hoče biti plačana s političnimi pridobitvami. Njena opozicija se ne da premagati z nekaterimi novimi kronami, kakor je trdil nek slovenski list. Pražak je pa že vložil prošnjo za vpokojenje. Čutil je, da njegova beseda v ministerstvu več ne velja, ko se ne more opirati na nobeno stranko v državnem zboru in se zatorej umakne. Na njegovo mesto najbrž ne bode nikdo imenovan. Po Pražakovem odhodu ostane v ministerstvu le še jeden slovanski minister, Zaleski. Pred dvema letoma bili so po trije Slovani ministri. Označljivo za položaj je tudi to, da je minister grof Kuenburg imenovan tajnim svetnikom. Ta mož je zastopnik leveice v ministerstvu.

Češko. — Praški mestni zbor je bil sklenil, da bode s strankami mestni magistrat občeval v obeh deželnih jezikih, z uradi bode pa občeval le v češčini. Namestništvo je pa sklep mestnega zbora razveljavilo v toliko, kolikor se tiče magistratovega poslovanja kot političnega oblastva, ker po njega mislih to ne spada v delokrog mestnega zbora. Mestni zbor je sklenil pritožiti se proti odloku na ministerstvo.

Vrejenje valute. — Ker se je srečno dovršilo vrejenje valute, sta avstrijski in ogerski finančni minister odlikovana z redom železne krone prve vrste.

Vojaške ljudske šole. — Vojno ministerstvo je v Galiciji in Dalmaciji osnovalo nekaj nemških ljudskih šol za častniške otroke. V te šole se pa vsprejemajo tudi drugi otroci. Tako so te šole prave ponemčevalnice. Zaradi tega se bodo Poljaki proti tem šolam letos pritožili v delegacijah in zahtevali, da se odpravijo, ali pa da se vanje smejo vsprejemati le vojaški otroci.

Hübner. — Na Dunaji je umrl bivši veleposlanik in član gospodske zbornice grof Hübner. Pokojnik je bil rojen od meščanskih starišev na Dunaji 1811. leta. Zgodaj je vstopil v diplomatično službo in je posloval še pod knezom Metternichom. Glavno njegovo delovanje je bilo na Francoskem, kjer je bil deset let veleposlanik. Žal, da ni mogel preprečiti vojne 1859. leta, ki je toliko škodovala Avstriji. Zadnje leto absolutistične vlade je bil policijski minister. Pod njegovim ministerstvom je bila velika tiskovna svoboda. Pozneje je bil nekaj časa veleposlanik pri papeži. Zadnjih dvajset let je bil pa v pokoji. Za svoje zasluge kot diplomat je bil odlikovan z mnogimi visocimi redi, z baronskim, pozneje pa z grofovskim naslovom in pa poklican v gospodsko zbornico, kjer se je vedno držal konservativne stranke.

Ogerska. — Znana rumunska spomenica se ni izročila vladarju, temveč jo je ogerska vlada vrnila Ratiu-u, vodji rumunske deputacije. — V oktobru se snide cerkveni kongres ogerskih Srbov.

Nemčija. — Potrebščina za vojsko zvišala se bode za 60 milijonov mark. — Vse nemško časopisje se bavi z razstavo, ki se ima prirediti l 1898 v Berlinu. Večina je odločno za to, da se vsa razstava opusti, kar se bode tudi najbrže storilo. „Vossische Zeitung“ meni, da si bo Nemčija napravila sama spričevalo ubožnosti, ako bo misel na razstavo opustila. Vsa stvar napravila bo slab vtis na tuje države, posebno na Francijo. „Kreuzzeitung“, ki je že iz početka proti razstavi, protestuje proti takim izvajanjem in pravi, da Nemčija stori to, kar njej hasne, ne ozira se pa na druge države, najmanj pa na Francijo. — Glavni vzrok, da bodo Nemci razstavo opustili je ta, ker se boje, da bi razstava v Berlinu, ako bi bila samo nemško-narodna, premalo pozornosti vzbudila, posebno ker bota poprej veliki svetovni razstavi v Čikagu in Parizu. Če bi se pa napravila svetovna razstava, se boje, da ne bi nemških izdelkov na razstavi prekosili tuji, posebno angleški.

Bismarck vrnil se je iz kopališča Kissingen preko Jene zopet na svoj dom v Schönhausen. V Jeni vsprejeli so ga slavnostno, kakor kakega kralja. Bismarck je tudi pri tej priliki dal duška svojemu mnenju in je povdarjal, da ne bo nehal govoriti, temveč bode svoje misli še vedno v korist naroda naravnost izraževal. Volja vladarjeva mora biti v ustavni državi v soglasji z voljo narodovo. Sporazumljenja je treba. Absolutne veljave vladarjeve ne pripoznava več Nemčija. — Kakor govori ob drugih prilikah, tako bil je tudi ta naperjen naravnost proti cesarju Viljemu.

Bolgarija. — Dne 27. pretečenega meseca obesili so v Sofiji one štiri, o katerih smo poročali, da so bili obsojeni na smrt zaradi umora Belčevega. Vse dejanje zvišilo se je prav na tistem. Na večer dne 26. prišlo je še-le od Stambulova potrdilo glede obsodbe in že se je določilo precej na drugo jutro usmrčenje. Sorodniki obsojencev pozvali so se po noči, da lahko obsojence obiščejo, v jutro dne 27. na vse zgodaj pa so obsojence odpeljali na morišče. Razun pičlega števila višjih oseb, ki so bili ali oficijelno pri usmrčenju navzoči, ali, ki so se o tem obvestili, ni v jutro dne 27. julija večina prebivalcev v Sofiji niti slutila, da so obsojenci že usmrčeni. Pota k morišču so za občinstvo vojaki zaprli. — Italijanski, belgijski in rumunski zastopnik so se zasebno obrnili za pomiloščenje obsojencev, a ničesar niso opravili in bi tudi za slučaj, če bi bili oficijelno za pomiloščenje prosili, ne bi bili nič dosegli, kajti Stambulov niti Milarova, katerega je sodišče predlagalo v pomiloščenje ni hotel pomilostiti, temveč še pristavil, da za izlajalca domovine ni milosti. — „Svoboda“ glasilo Stambulovo pravi, da naj žalujoče rodovine proklinjajo Rusijo, kajti ona je kriva obsodbe in usmrčenja zatožencev.

Rusija in Bolgarija. — Mej tema dvema državama nastal je velik prepir. Bolgarsko vladno glasilo „Svoboda“ priobčilo je več uradnih a tajnih aktov glede ruskega počenjanja v Bolgariji od l 1885. V Rusiji se trdi, da ti akti niso pristni, temveč ponarejeni, v Bolgariji pa povdarjajo nasprotno in se sklicuj-jo na izpovedanje Milarova v aferi Belčeva, ki se popolnoma vjema z vsebino objavljenih aktov. Rusija tudi očita Bolgariji, da je na podlogi teh ponarejenih aktov obsodila štiri zatožence na smrt, kar ni lepo. Političnega posebnega pomena ta prepir nima, kajti nasprotstvo, in ruvanje Rusije proti Bolgariji in obratno, je že stara stvar.

Francija. — Dve leti je še do nove volitve republičanskega predsednika in ž. pričeli so radikalei agitovati in ruvati proti sedanjemu predsedniku Carnotu. Po njihovem mnenju ni dobro za demokratično državo, ako jo predolgo edna in ista oseba vlada; treba je premembe v tem oziru. Prihodnje leto bodo nove volitve v zbornico in radikalei sklenili so od svojih kandidatov zahtevati, da ti obljubijo, da ne volijo več Carnota predsednikom. — Dne 1. t. m. otvorila se je v Parizu mejnarodna razstava ženskih del. Na razstavi zasto-

pana je tudi Avstro-Ogerska s svojimi izdelki in francosko časopisje in strokovnjaki zelo hvalijo te izdelke. Glavni ravnatelj Bergex je avstro-ogersko zbirko najbolj pohvalil.

Anglija. — Zbornica sešla se je včeraj v posvetovanje. Grajalni predlog pride že v par dneh na vrsto in tedaj bo stara vlada morala odstopiti in vzel bo Gladstone krmilo Anglije v roke. Gotovo je, da bo prvo delo nove vlade home-rule, to je rešitev irskega vprašanja. Gladstone namreč predbro ve, da bi v slučajih, ko bi se to vprašanje odlašalo, irski poslanci takoj odstopili od liberalne stranke, ki bi potem nasproti konservativcem ne bi bila več v večini.

Obrtnija.

C. kr. državna obrtna šola v Gradcu.

Za povzdigo obrtnije so največjega pomena dobro urejene obrtne šole. Mi Slovenci imamo strokovno šolo v Ljubljani, ali popolnejših tacihi zavodov pa dosedaj žal pri nas ni. Zaradi tega pa Slovenci pohajajo obrtno šolo v Gradcu. Lani je to šolo obiskovalo tudi najst Kranjcev, ki so razen jednega vsi dobivali ustanove in podpore. Štirje dobivali so državne ustanove po 300 gld., dva Klampfovi ustanovi po 100 gld., tri je podpiral deželni odbor kranjski in sicer jednemu se je dalo podpore 300, družemu pa 212 gld., tretjemu pa 30 gld. Jeden je pa imel ustanovo ljubljanskega magistrata, od katere je za sedem mesecev dobil 175 gld. Poleg tega mu je pa deželni odbor dal še 50 gld. podpore. Štirje Kranjci so obiskovali stavbeni oddelek, družih sedem pa oddelek za umetno obrt. Vseh Slovencev je pa na tem zavodu bilo sedemnajst. Razen omenjenih je pa še obrtno nadaljevalno šolo obiskovalo še 22 Kranjcev, Slovencev pa vkupé 44. Iz povedanega je razvidno, da ta zavod nikakor ni brez pomena za nas Slovence.

Šola ima 2 glavna oddelka. Stavbeni oddelek, kateri ima 5 zimskih tečajev in je minolo šolsko leto štel vkupé 201 učenca. Na tem tečaju so se izobraževali poleg stavbarjev v ožjem pomenu, tudi tesarji, kamnoseki, stavbeni mizarji in ključarji. Tesarji in kamnoseki obiskujejo šolo 4, mizarji in ključarji pa 3 zimske tečaje.

Umetno obrtnijski oddelek je imel vkupé 110 učencev. Ta oddelek ima mnogo pododdelkov. Splošna šola za umetni obrt ima tri celoletne tečaje, modelirji se pa uče štiri leta, keramični slikarji 3 leta, mizarji, strugarji in rezbarji po štiri leta. Na strokovni šoli za kovinsko obrt se izobražujejo cizelerji, livarji, graverji, galvano plastiki in umetni kovači po štiri leta. V strokovni šoli za umetno vezenje uče se učenke za belo vezenje 2 in pisano vezenje 3 leta. Poleg teh oddelkov ima šola odprto risarsko in modelirsko dvorano, katero obiskovalo 27 moških in 40 žensk, nadaljevalno obrtno šolo s 370 učenci.

Učnih moči je šola imela vkupé 39 in sicer ravnatelja, 2 predstojnika glavnih oddelkov, 13 profesorjev, 5 suplentov, 2 asistenta, 2 strokovna učitelja, 2 strokovni učiteljici, 6 pomočnih učiteljev za obrtno nadaljevalno